

TOMOLYA János—PADÁNYI József¹

A MŰSZAKI ERŐK ALKALMAZÁSA AZ IRAKI SZABADSÁG MŰVELETBEN

US ARMY ENGINEERS IN OPERATION IRAQI FREEDOM

Az Egyesült Államok szárazföldi műszaki erői magas szintű támogatást nyújtottak Irakban a koalíciós erőknek. A műveletek és az azt követő helyreállítás műszaki támogatása számos olyan tapasztalattal szolgált, amelyek a jövőben még hatékonyabbá tehetik a műszakiak munkáját. Ezeket a tapasztalatokat foglaltuk össze ebben a cikkben.

The US Army Engineers provided outstanding support to Coalition Forces during Operation Iraqi Freedom. Although the engineers accomplished all of their missions, there are many lessons to learn from the high-intensity phase of the war and the follow-on stability and rebuilding effort. In this article we give a short summary of engineer lessons learned.

Az új évezred egyik kiemelt fontosságú katonai eseményként tartjuk számon az Egyesült Államok által vezetett koalíciós erők Irak elleni villámháborúját. A koalíciós erők Iraki Szabadság Művelete (Operation Iraqi Freedom, [OIF]) a Szaddam Husszein vezetete rezsim gyors bukását eredményezte. A művelet katonai szempontból egyértelműen sikeres volt, amit az összhaderőnemi műveletek hatékonysága biztosított. Számos eset bizonyította, hogy egyes képességek új minőségi szintet értek el. Az összhaderőnemi jelleg, a vezetés/irányítás rendszere, a nagy pontosságú fegyverek és lőszeres széleskörű alkalmazása, a csapatok kiképzettsége és felszereltsége a művelet sikerének meghatározó összetevői voltak.²

Párhuzamosan vizsgálva a konfliktusban harcoló feleket megállapíthatjuk, hogy az iraki hadsereget a következők jellemezték: korlátozott képességek a haditengerészet és a légierő vonatkozásában, semmilyen felderítési és adatszerzési lehetőség az ellenségről, azaz elégtelen információ a döntések meghozásához. Ezzel ellentétben a szövetségesek XXI. századi haderőt vonultattak fel, alkalmazva a hálózatközpontú hadviselést, kihasználva a korlátlan légi uralmat, az információs hadviselés és a pszichológiai hadviselés eszközeit, bemutatva az összhaderőnemi műveletek minden jellemzőjét. Ezzel biztosították azt, hogy az ellenségről valós idejű, minden év- és napszakban elérhető adathalmaz állt rendelkezésre, ami lehetővé tette az ellenség tevékenységének nyomon követését, valamint az arra való azonnali reagálást. Az amerikai haderő a „képességalapú” hadviselésről áttért a „hatásalapú” hadviselésre.

Ebben a háborúban a bevetett fegyverek 85%-a precíziós vezérlésű volt. A hálózatközpontú hadviselés pedig lehetővé tette a törzsek számára, hogy kiválasszák az adott helyzetben leghatásosabban alkalmazható haderőnemet, fegyverhordozót, valamint fegyvertípust. Az ellenség helyzetének valós idejű ismerete lehetővé tette a csapatok koordinálását, a megfelelő válaszlépések végrehajtását. Ez volt az a háború, ahol a repülőgépek tíz bevetésből nyolc alkalommal a felszállás után, a levegőben kapták meg a feladatot.³

Amennyire sikeres volt a harc megvívása, annyi bírálat éri a béke megnyerését célzó amerikai elképzeléseket, amelyeket folyamatosan kritizálnak, mind az amerikai, mind az európai katonai elemzők. A kritika sarokpontja, hogy az Egyesült Államok politikai vezetése nem fordított kellő figyelmet a Szaddam korszakot követő, a stabil békéhez elengedhetetlen állami struktúra kiépítésére.⁴

¹ Tomolya János mk. alezredes, Katonai Képviselő Hivatal, Brüsszel, kiemelt Európai Uniók összekötő főtitiszt, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Hadtudományi Doktori Iskola doktorandusza; Padányi József mk. ezredes, egyetemi tanár.

² Statement of General Tommy R. Franks before the Senate Armed Services Committee, 2003. p. 3.

³ Resperger István: Villámháború az Öbölben. Új Honvédségi Szemle 2006/2. p. 10.

Az egyik, a hadtudomány szempontjából kiemelkedő fontosságú tapasztalatnak — éppen a békeépítés fontossága miatt — a polgári eszközrendszerek széleskörű bevonását tartják, rögzítve, hogy ezek nélkül a helyreállítás nem oldható meg.⁵

Az OIF tapasztalatait bemutató irodalom egyre terjedelmesebb és elmélyültebb. Ebben a cikkben nem kívánunk kitérni a békeépítés problémáira, vizsgálódásunkat a műszaki erők intenzív háborús műveletekben való alkalmazásának tapasztalataira összpontosítjuk, a 3. Gépesített Hadosztály műszaki támogatási tapasztalataira alapozva.

TAPASZTALATGYŰJTÉS A MŰVELETEK SORÁN

Az Egyesült Államok hadserege a tapasztalatok gyűjtésére és elemzésére egy speciális csoportot vezényelt a hadszíntérré.⁶ A csoport fő erőit a Kiképzési és Doktrinális Parancsnokság⁷ szárazföldi részlege adta, kisebb részét a Szárazföldi Haderő Tapasztalatokat Elemző Központja⁸ jelentette, de képviseltették magukat a többi haderőnem képviselői is. A több mint 500 fős csoportot Mark O'Neill dandártábornok vezette.

A műveleti területre kiküldött személyek feladata az volt, hogy folyamatosan figyelemmel kísérjék, elemezzék a törzsek és a nagyobb katonai egységek (101. Légi Szállítású Hadosztály, valamint a 3. Gépesített Hadosztály) tevékenységét, gyűjtsék a tapasztalatokat. A vezénylést kéthetes felkészítés előzte meg, majd a csoport 2003. április végén érkezett a műveleti területre. A tapasztalatokat többféle módon adták közre. Az első értékelések közvetlenül a műveletek utáni írások, amelyek jobbra az első benyomásokat rögzítették.⁹ A második szintet az átfogóbb képet adó memorandumok jelentik, amelyek közül kiemelkedik az „On Point”.¹⁰

A harmadik szintet az a katalogizált adatbázis jelenti, amely mintegy 79 000 képet, 3 750 jelentést és interjút, 119 000 különböző dokumentumot tartalmaz 3 300 GB-nyi mennyiségben. Sajnos, az utóbbi adathalmaz megjelentése a terjedelem és a tartalom minősített volta miatt nem várható.¹¹

A műveleti terület kiterjedése, a terep jellege, az azokon található terepakadályok, a klimatikus nehézségek, valamint az iraki hadsereg által készített műszaki akadályok óriási kihívást jelentettek a koalíciós erők számára.

MŰSZAKI TÁMOGATÁSI TAPASZTALATOK

Műszaki szempontból az ország területén két jelentős vízi akadály található, az Eufrátesz és a Tigris. Az Eufrátesz (örményül: Efrad, törökül illetve arabul: Frat, héberül: Prath, ó-perzsául: Ufratu), az örmény felföldön, az Ararat valamint az Erzeum között elnyúló hegyláncon, két ágból ered. A déli a Murad-csaj, az Ararat mellett a Van-tótól északra, az északi, a Kara-szu pedig Erzeum közelében fakad; mindkét ág keletről nyugatra folyik, a Keban-Ma'adeb nevű város felett egyesül, majd veszi fel az Eufrátesz nevet. Ezután délnek fordul, áttör a Tauruszon, amelyben sokszor igen szűk völgyben számos kanyarulatot tesz. Balisznál újra irányt változtat, délkeleti folyású lesz, és ezt az irányát nagyjából egészen a tengerig megtartja. Balisz fölött kilép a magas hegyek vidékéről, a mezopotámiai síkságon folytatja útját, folyása lelassul. A folyó hosszát Cesney angol ezredes mérte meg, számtatása szerint az Eufrátesz hossza 2 860 km, Biredsikig az esése kilométerenként 2,4 méter, Biredsiken túl 0,1 méter.

Az Eufrátesz forrás ágai és maga a folyó is, míg a Tauruszból ki nem lép, számos mellékvizet vesz fel. Ezek közül a legjelentősebbek a Komer-szu, a Csumurli-szu, a Tokmah-szu, a Gök-szu és a Szadsur-szu, amelyek mind

⁴ Benjamin H. Friedman, Harvey M. Sapolsky, Christopher Preble: Leaning the Right Lessons from Iraq, Policy Analysis No 610 CATO Institute kiadványa, p. 33. www.cato.org (2008. július 15.)

⁵ David C. Hendrickson, Robert W. Tucker: Revision in need of Revising: What Went Wrong In The Iraq War, Strategic Studies Institute kiadványa, 2006. p. 4. <http://strategicstudiesinstitute.army.mil> (2008. július 15.)

⁶ Operation Iraqi Freedom Study Group (OIF-SG team).

⁷ Training and Doctrine Command.

⁸ Center for Army Lessons Learned (CELL).

⁹ First Impression Reports.

¹⁰ G. Fontenot-E. J. Degen-D. Tohn: On Point (The United States Army in Operation Iraqi Freedom). Naval Institute Press 2005.

¹¹ COL John Orr: Lessons Learned System for OIF, News letter, No 03-27, 2003. október, CALL kiadványa, p. 3. <http://call.army.mil> (2008. július 6.)

nyugatról torkolnak be, míg a Khabur illetve a Belik-szu balról csatlakoznak be. Az Eufrátesz Kornannál egyesül a Tigrissel, hogy Shatt-el-Arab néven a Perzsa-öbölbe torkollik.¹²

Az Eufrátesz és a Tigris — a Nílushoz hasonlóan — évenkénti áradással teszik termővé a környéket. Az áradás márciusban kezdődik, május végére éri el a tetőpontját, mintegy öt hétig megtartja ezt, s az alacsony vízállását szeptemberre éri el. Hitnél az átlag vízhozama 2 065 m³ másodpercenként. Az antik időkben kiterjedt csatornahálózzal vezették el a felesleges vizet, a körülötte elterülő földek öntözésére. A török hódoltság idején ez a hálózat tönkrement, és veszedelmes mocsarakká alakult át, amelyek Diranieh valamint Korna közt kigőzölgéseikkel teszik egészségtelenné a környezetet.

A TIGRIS

A Tigris az iraki nagy folyópáros keleti tagja. A Tigris, az Eufráteszhez hasonlóan szintén az Örmény-felföldön, a Taurus-hegységben ered, mintegy 1 900 km hosszú, a partján található az ország fővárosa. A folyó fontos kereskedelmi útvonal volt a Bászra–Bagdad–Moszul vasútvonal megépüléséig. A folyó Bagdadig hajózható. A Tigris folyó vize jelentős viták tárgya Irak és Törökország között, mivel a jelenlegi török duzzasztók építése csökkenti az alacsonyabban fekvő Irak ivóvíz készletét. Mivel vizet von el a moszuli duzzasztótól, így áramellátási problémák keletkeznek. Vízhozama, és szélessége hasonló az Eufráteszéhez.

Műszaki szempontból, a folyó nem tartozik az egyszerűen leküzdhető vízi akadályok közé, mivel nagyon meredek a folyópartja. A folyó partviszonyait mutatja az 1. kép.

1. számú kép: A Tigris meredek partja
Forrás: www.globalsecurity.org

A 3. GÉPESÍTETT HADOSZTÁLY MŰSZAKI TÁMOGATÁSI TAPASZTALATAI

A hadosztály műszaki erői számos feladatot oldottak meg, térben és időben messze túllépve az eredetileg tervezett műveletek kereteit. A műszaki dandár parancsnoka — kiegészítve egy műszaki vezetési csoporttal — több mint 3 000 embert irányított közvetlenül, és a szakmai alárendeltségébe tartozott még három hadosztály műszaki zászlóalj, egy hadtest műszaki zászlóalj, egy nehéz műszaki zászlóalj, négy többcélú dandár műszaki század, harctámogató műszaki század, terepkutató részleg és egy tűzserész zászlóalj.¹³

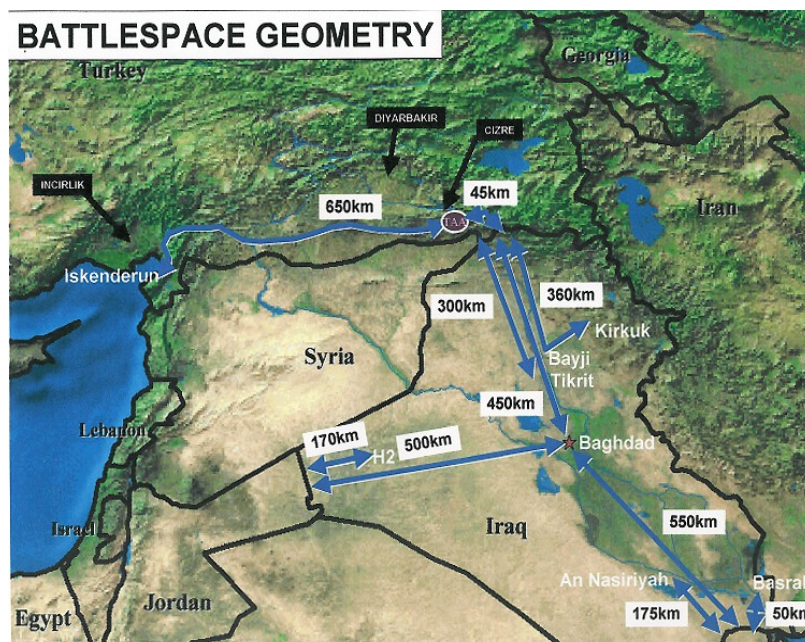
¹² BG Stephen A. Cheney: It takes a country to fight a War. Iraq Lessons Learned Security Project 2007. p. 2. http://www.americansecurityproject.com/essays/it_takes_a_country_to_fight_a_war (2008. július 4.)

¹³ Third Infantry Division (Mechanized) After Action Report Operation IRAQI FREEDOM, Center for Army Lessons Learned (CALL) kiadványa, 2004. p. 140. <http://call.army.mil> (2008. július 15.)

A műszaki csapatok elsősorban a harcoló erők manővereinek, mozgásának támogatására összpontosították erőiket, ami a határon létrehozott műszakizár–nyitástól egészen a C–130-as kifutópálya építésig terjedt. A műszakiak akadályokat romboltak le, utakat jelölték ki és tisztítottak meg, kisebb sérülések kijavításával állandó hidakat tettek járhatóvá, hidakat valamint utakat építettek, tartottak fent, műszaki felderítési feladatokat hajtottak végre, beleértve az állandó hidak harc közbeni felderítését is. A tüzserész alegységek löszerek és fel nem robbant lövedékek százezreit gyűjtötték össze, robbanóanyag raktárak ezreit tisztították meg. Részt vettek a városok elektromos energia ellátásának helyreállításában, a víz- és csatornahálózat működőképessé tételében. Nehezítette a feladatok ellátását, hogy a műszaki csapatok híradó rendszere nem volt képes a gyors ütemű támadás következtében megnyúlt vonalak áthidalására. A műszaki járművek alacsony szintű védeltsége, gyenge vontatási képessége, az utánpótlási rendben elfoglalt kedvezőtlen pozíció, a hídvető harckocsik problémái további gondok forrása volt.

A megszerzett műszaki tapasztalatokat hét terület köré csoportosították:

- a terep műszaki értékelése;
- a csapatok megerősítése és integrálása;
- folyamatos támadó műveletek nagy távolságokra (2. ábra);
- átmenet a stabilizációs és támogató műveletekbe, sajátos feladatok;
- tapasztalatok a vezetés-irányítás és híradás területén;
- műszaki felszerelés/állománytábla és felszerelési jegyzék módosítása;
- logisztikai támogatás.¹⁴

2. számú ábra: A hadszíntér méretei

Forrás: <http://call.army.mil>

A TEREP MŰSZAKI ÉRTÉKELÉSE

Az első témakör tekintetében a felméréseket végzők megállapították, hogy a műszakiak által végzett terepfelderítések, elemzések lehetővé tették a parancsnokok számára, hogy a terepet olyan szemmel lássák, mint még soha azelőtt. Az amerikai hadsereg természetesen rendelkezett módosított, kombinált akadályvázlatokkal az iraki terep teljes egészéről, de ezek sok esetben hibásnak bizonyultak. Például az Eufrátesz–Tigris folyók völgyét teljes egészében járhatatlannak mutatták, holott ez nem igaz.

A terepfelderítéssel pontosított műszaki adatbázisok és az azokat kezelő programok, sokkal árnyaltabban adták vissza a valóság részleteit a parancsnokok számára. Mindez azért vált lehetségessé, mert a hadosztály műszaki

¹⁴ Uo. p. 143.

erői keményen dolgoztak azért, hogy a terep valódi szakértői legyenek. A hadosztály műszaki zászlóaljából terepfelderítő és elemző csoportokat hoztak létre, amelyek elsősorban a dandár harccsoportok számára tudtak hasznos valamint közvetlenül alkalmazható információkat biztosítani. Ezen túlmenően a hadosztály alárendeltségében lévő műszaki csapatoknak — minden vezetési szinten — eljárásokat és technikákat dolgoztak ki arra, hogy a terepelemzés során nyert adatok integrálhatóak legyenek a katonai döntéshozatali folyamatba. Az elemzések azt is megmutatták, hogy a hadosztály műszaki zászlóalj az a befogadó szakmai szervezet a terepfelderítő és elemző csoportok számára, amely hatékonyan képes ezt a harcászati elemet működtetni. Rögzítették azt is, hogy a terepfelderítés valamint elemzés eredményességének növelése érdekében minden műszaki tisztnek el kell sajátítania ezeket a technikákat, míg a tiszthelyettesek és szerződéses katonák szintjén ismerni kell a terepelemző szoftvereket és felderítő eszközöket.

Korábban a hadosztály műszaki terepértékelő és elemző csoportok számát hatra emelték és a hadtest műszaki dandárhoz vezényelték szakmai felkészítésre. Ezt követően kerültek vissza a hadosztály műszaki zászlóaljhoz, ahonnan megerősítésként a manőver dandárokhoz vezényelték őket. Ez a felkészítési és elosztási rendszer lehetővé tette, hogy a Könnyű Digitális Térképészeti Rendszer használatát hatékonyan és azonos szinten sajátítsák el és alkalmazzák a harcoló csapatoknál.

A hadosztály műszakiak a terepelemzések elvégzéséhez gyakran használták a honi területen települt katonai és kormányzati szervek adatbázisait. Nem könnyítette meg a munkát az, hogy a letöltendő anyagok mennyisége és az átviteli rendszer kapacitása nem volt összhangban. A meglévő számítógépes kapcsolatok (TACWEB/SIPERNET) szűkössége miatt csak napok múltán jelentek meg a kívánt adathalmazok a műveleti terület számítógépein. Ez nem csak a hadosztály, hanem a magasabb szintű parancsnokságok számára is gondot okozott. Elengedhetetlennek tűnik, hogy a jövőben egy új, széles sávú és nagy sebességű adatátviteli rendszer szolgálja ki az ilyen igényeket.

A CSAPATOK MEGERŐSÍTÉSE ÉS INTEGRÁLÁSA

A műszaki dandár hét fő és több kisebb megerősítő elemet integrált magába — ezzel a hadosztály szervezetébe is — a támadó műveletek megindítása előtt, míg a műveletek alatt folyamatos volt a megerősítő erők mozgása. A hadosztály műszaki erőinek létszámát ezek a megerősítések mintegy háromszorosára emelték, ami azt is mutatja, hogy hadosztály harcának sikeres megvívásához ezek a megerősítések létfontosságúak voltak. A négy több-célú hídépítő század a folyóakadályok leküzdéséhez nyújtott segítséget.¹⁵ A hadtest harcos műszaki zászlóaljának kiegészítő harctámogató műszaki képességei kulcsfontosságúak voltak a harckocsizó erők manővereinek biztosításához, az Eufráteszen való átkeléshez és a főerőkifejtés során.

A dandár a megerősítő erők integrálása érdekében külön eljárásokat és ellenőrzési listát dolgozott ki. A parancsnokok számára felkészítő foglalkozásokat szerveztek a hadosztály műveleti tervének ismertetésére, a várható feladatokra, a hadosztály felépítésére, a terep jellegére, a befogadó dandár eljárásaira és működésére. A foglalkozások lehetővé tették a személyes kapcsolatok kiépítését is, amit az is segített, hogy a megerősítő erők parancsnokait is bevonták a hadosztályparancsnok vezetési gyakorlatába.¹⁶

Összességében azt lehet mondani, hogy a megerősítő erők integrálása sikeres volt, ugyanakkor adódtak nehézségek is. Ezeket a műveleti területre való kikerkezés időpontjának bizonytalansága és a logisztikai támogatás összetettsége okozta. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a megerősítésül adott erők integrációjához minimálisan két hét, ideális esetben egy hónap szükséges.

A logisztikai támogatás problémája különösen azoknál a műszaki erőknél volt szembetűnő, amelyek a hadtest teljes műveleti területén kaptak feladatokat. A többcélú hídépítő századok számos alkalommal kerültek abba a hely-

¹⁵ Multirole Bridge Company (MRBC) – olyan hídépítő századok, amelyek képesek a különböző típusú hidak — úszó aljzatú, Mabey&Johnson elemes híd — összeépítésére és üzemeltetésére. Forrás: Robert Milligan: 1437th MRBC Bridging in Iraq. Engineer 2004 January-March. p. 40.

¹⁶ Richard A. Muller: Military Lessons from Gulf War II, Successes as well as failures, 2004. JASON Defence Advisory Group kiadványa, 2004. p. 5. <http://www.muller.lbl.gov/> (2008. július 6.)

zetbe, hogy logisztikai támogatás nélkül maradtak. Az előretolt ellátó zászlóaljok között változott az ellátási felelősség, de mire logisztikai szempontból megtörtént az át-alárendelés, a műszaki századok már máshol hajtottak végre feladatot. Bebizonyosodott, hogy ennyire nagykiterjedésű műveleti területen, dinamikusan változó helyzetben a századoknak olyan saját logisztikával kell rendelkezni, ami biztosítja az önellátást.

FOLYAMATOS TÁMADÓ MŰVELETEK NAGY TÁVOLSÁGOKRA

Az érvényben lévő harcszabályzattal ellentétesen a műszaki dandár vezetési pontja szinte állandó jelleggel elszakadt a hadosztály vezetési pontjától, és önálló életet élt.¹⁷ Ez alól kivételt jelentett az Eufráteszen való átkelés időszaka. Ez a megoldás megfelelő rugalmasságot biztosított a hadosztály számára, hiszen a dandár harccsoportok és a hadosztály előretolt vezetési pontja a harccselekményekre koncentrálnak, míg a műszaki dandár parancsnoksága a hadosztály előrevonási útvonalain történő előrenyomulást tarthatta ellenőrzése alatt, majd képes volt gyorsan átvenni a vezető dandár harccsoporttól az Eufráteszen való átkelés irányítását. (Az Eufráteszen való átkelés helye a műveleti tervekben a „Barack Cél” fedőnevet kapta.)¹⁸ A dandár fő vezetési pontja sikeresen kezelte és oldotta meg a hadosztály fontos átjáróinak műszaki előkészítését, az átjárókon való átkelés összehangolását, irányítását.

A kiemelt fontosságú átjárók a következők voltak: a határszakaszon való átkelés, az 1. számú autópályán való átkelés An Nasiriyah közelében, a Kerbala–szoroson való átkelés, illetve a már említett Eufráteszen való átkelés. Az Eufráteszen való átkelés alkalmával a dandár három napon keresztül irányította az átkelési manővereket és az átkelőhely biztosítását. Utóbbi feladatot egy légvédelmi osztály, egy gépesített dandár valamint a hadtest műszaki zászlóalj támogatta.¹⁹

Bagdad eleste után a műszaki dandár a Bagdadi Nemzetközi Repülőtérre települt, ahol a hadosztály előretolt vezetési pontja, a koalíciós erők Szárazföldi Csapatok Parancsnoksága valamint több más szervezet parancsnoksága volt. A dandár részt vett az elektromos hálózat kiépítésében, továbbá az energiaellátás valamint a vízellátó rendszerek helyreállításában, a csatornahálózat működképesé tételében. Ez a felsorolás is azt mutatja, hogy a műszaki dandár a műszaki támogatási feladatok széles spektrumát végezte, amelyek megszervezése és a kivitelezés irányítása alaposan próbára tette a dandárparancsnokság vezetési képességeit, a törzs hatékonyságát.

A törzs működése nem volt zökkenőmentes, mert humánerőforrás hiány volt az S–1, S–3 és az S–4 területeken. Ezek részben abból adódtak, hogy a hadtest a saját vezetési pontjaira berendelt tiszteket ezekről a területekről vonta el. Az S–3 funkcionális területről szakértőket kellett biztosítani a hadosztályparancsnok manőver helyettese számára, míg az S–1 és az S–4 szakértőket a mögöttes területen települő, a hadosztályparancsnok támogató helyettese által irányított vezetési pontra kellett kiküldeni.

Fontos tapasztalat az is, hogy logisztikai szempontból a műszaki dandár nem volt felkészülve a kikülönített tevékenységre, nem volt elegendő a vízz szállító kapacitása, nem volt megfelelő a híradó rendszere. Itt kell megjegyezni, hogy míg az USA szárazföldi erőinél a harcoló dandárokat ellátták az ún. Force XXI BCB híradó- és kommunikációs rendszerekkel, addig a műszaki dandárt nem. A műszaki dandár a problémát Iridium műholdas telefonokkal valamint rövidhullámú rádiókkal próbálta áthidalni.

A fenti tapasztalatok alapján az USA szárazföldi hadereje megerősíti a dandár törzs S–1, S–3 és S–4 funkcionális területeit további törzstisztekkel, a dandárt az önálló tevékenységhez szükséges fegyverekkel, kommunikációs és informatikai eszközökkel, logisztikai erőkkel, eszközökkel. Tervezik azt is, hogy a hadtest műszaki törzs, a hadosztály műszaki törzs és a dandár között videokonferencia lehetőséget építenek ki. A dandár törzsben létrehozák az S–9-t, azaz a civil–katonai együttműködés területét is, ezen felül funkcionális szakértőkkel (villamos energia, víz- és csatornahálózat szakértők, építésszek) erősítik meg a szervezetet.

¹⁷ FM 3-0 Operations <http://www.globalsecurity.org/military/library/policy/army/fm/3-0/index.html> (2008. július 30.)

¹⁸ Lawrence Di Rita, BG Robert W. Cone: Briefing on Joint Lessons Learned from Operation Iraqi Freedom, Foreign Policy Research Institute kiadványa, 2003. p. 18. <http://www.globalsecurity.org/military/library/news/2003/10/mil-031003-dod02.htm> (2008. július 6.)

¹⁹ Centre of Army Lessons Learned: Initial Impression Report on Operation Iraqi Freedom, Engineer, CALL kiadványa, p. 10. http://www.globalsecurity.org/military/library/report/2003/oif-eng_lessons-learned_draft15oct03.doc (2008. július 6.)

A műszaki dandár parancsnoksága — kikerülve a hadosztály vezetési pontját oltalmazó erők védelme alól — több támadásnak lett kitéve. Ugyanakkor a parancsnokság járművei nem páncélozott járművek, hanem HMMWV-k voltak, abból is a kevésbé védett változat.²⁰ A harci cselekmények során több alkalommal csak a szerencsén múlott, hogy a dandár parancsnoka vagy a törzs tagjai könnyebb sérülést szenvedjenek. Fontos tapasztalat, hogy a parancsnokságot mielőbb M2 Bradley harcjárművekkel kell ellátni, amelyek megfelelő védelmet nyújtanak.

A harcos műszakiak járművei szintén alacsony túlélőképességgel rendelkeztek, egy műszaki meghalt és három megsebesült, amikor egy páncéltörő gránát átütötte az M113-as harcjármű páncélzatát. A harcoló csapatok M2 Bradley harcjárművei illetve harckocsijai megfelelő védelmet nyújtottak a páncéltörő gránátok ellen. A dandár harccsoportok parancsnokai ezért inkább hátrahagyták műszaki erőiket a támadó műveletek során, ezzel növelve túlélési esélyeiket. Ugyanakkor közvetlen műszaki támogatás nélkül nem tudták megoldani feladataikat. A robbanó és nem robbanó műszaki záruk felszámolása, az utak valamint járható irányok aknamentesítése, kijelölése továbbra is meghatározó műszaki feladat, a harc sikeres megvívásának feltétele.

A harci manőverek során kiderült az is, hogy megszűnt a különbség a harcoló és a támogató csapatok veszélyeztetettsége között. A nagy kiterjedésű hadszíntér, az ellenség gerilla taktikája, a műszaki erők relatív védtelensége miatt sok támadás érte a műszaki csapatokat. Noha a Műszaki Kiképzési Követelmények nem tartalmazzák, rövid időn belül fel kellett készíteni a műszaki erőket is azoknak a fegyvereknek a használatára, amelyekkel képessé váltak a közvetlen támadás elhárítására.

2002 óta a hadosztály műszaki csapatainak kiképzése a mozgás- és manőverszabadság fenntartásának feladataira koncentrált. Ennek során gyakorolták a robbanó- és nem robbanó műszaki záruk felderítését, megsemmisítését, az átjárónyitást. Tesztelték azokat az újonnan beszerzett műszaki eszközöket, amelyek az aknamentesítést segítették. Fokozott figyelmet fordítottak az útépítés, útvonal kijelölés, forgalomellenőrzés feladataira. Utóbbi nem műszaki feladat, de a csapatmozgások nagy száma és a katonai rendőrség korlátozott kapacitása miatt, műszaki erőket is bevontak. Kiemelt kiképzési feladat volt a különböző típusú hidak építése, javítása, fenntartása, a kompátkelőhelyek berendezése és működtetése, híd- és kompátkelőhelyek felderítése és elfoglalása.²¹

A megindulási terepszakasz átlépésekor számos műszaki eszköz még nem állt a csapatok rendelkezésére. Az egyik ilyen az a kézi aknakereső, amely egyesíti magában a fémdetektorok és a földradarok minden képességét.²² A megindulási terepszakasz leküzdéséhez tololapos dózert, MineLab F1A4 aknafelderítő eszközt és Panther páncélozott aknamentesítő járművet alkalmaztak. Tekintettel arra, hogy viszonylagosan kevés mesterséges akadály hátráltatta a csapatok előrevonását és manővereit, a műszaki feladatok döntő többségét a természetes akadályok leküzdése, az utak járhatóvá tétele, a fel nem robbant lövedékek illetve aknák hatástalanítása, valamint az ellenség fegyver- és lőszerraktárainak felderítése, őrzése továbbá megsemmisítése jelentette.

Két nagyobb, összefüggő aknamezőt telepítettek az iraki csapatok. Az elsőt, amely a 8. és az 1. autópálya kereszteződésétől északra volt — 400 méteres mélységgel — a dandár harccsoportok utászai nyitottak átjárót. A második — a Bagdadi Nemzetközi repülőtértől keletre, a 8. autópálya mentén, mintegy 1 300 méter mélységgel — jóval nagyobb akadályt jelentett. Ezekon felül az iraki erők néhány improvizált akadályt létesítettek sérült járművekből és beton utakadályokból.

Noha a támadás üteme igen nagy volt, ez nem jelentette azt, hogy a műszaki támogatás a mozgás- és manőverszabadság fenntartásának feladataira szorítkozott. További feladatok:

- nagy értékű harceszközök állásainak és fedezékeinek építése;
- terepelemzés és felderítés;
- utakadályok telepítése az öngyilkos merénylők ellen;
- nem robbanó utakadályok, gyors drótkadályok és forgalom terelő blokkok telepítése;

²⁰ High Mobility Multipurpose Wheeled Vehicle – nagy mozgékonyágú, többcélú kerekes jármű. Napjainkban több mint 30 változatban gyártják.

²¹ US Army Engineer School's Center for Engineer Lessons Learned Report, Center for Army Lessons Learned (CALL) kiadványa, 2004. p. 3. http://www.globalsecurity.org/military/library/report/2003/oif-eng_lessons-learned_draft15oct03.doc (2008. július 6.)

²² Handheld Standoff Mine Detection System AN/PSS-14 (HSTAMIDS)

- útfelderítés;
- az úttestben keletkezett rombolások felszámolása;
- az ellenség fegyvereinek, löszereinek megsemmisítése (3. kép);
- aknamentesítés;
- romok eltakarítása az utakról és a járható irányokból;
- száraz akadályokon való átkelés műszaki támogatása.

Photo:Hadí Abyar

FARS NEWS AGENCY

3. számú kép: Akna és fel nem robbant lövedékek

Forrás: <http://www.militaryphotos.net/forums/showthread.php?t=133487>

Mivel az aknamentesítési feladatok mennyisége elmaradt a várakozástól, ezért a műszaki csapatok kiképzésének súlypontját a mozgás- és manőverszabadság fenntartását biztosító műszaki feladatok felé kívánják eltolni (útépítés, folyóátkelés, akadályelhárítás, drótakadályok telepítése).²³

Hozzá kell azt is tenni, hogy a folyón való átkelés műszaki támogatása, a sajátos iraki körülmények között a hadosztály műszaki dandár feladata lett. Az átkelőhelyek nehéz megközelítése miatt az állandó, de már nem használható hidak közelében kellett átkelőhelyeket berendezni és fenntartani.

Többször felmerült a még álló híd felrobbantás előtti elfoglalása is, mint feladat a műszaki dandár számára. Nem ismeretlen ez a hadtörténelemben, hiszen a II. világháború idején a németek sikeresen alkalmazták a rohamutász (műszaki) csapatokat a felrobbantásra előkészített hidak rombolásának megelőzésére, a támadás lendületének fenntartására. A hidak időben való elfoglalása kulcsfontosságú mozzanat volt az Északi Hadseregcsoporthoz számára a magas ütemű német előrejutás fenntartásában, illetve a Középső Hadseregcsoporthoz számára a kijevei katlan kialakításában.²⁴

A villámháborút folytató Frank tábornok számára hasonló fontossággal bírtak az Eufrátesz és a Tigris hídjai. Ugyanakkor a hídfoglalás harcászata, technikai eljárásai kevésbé voltak elméletileg megalapozva. Még a légi szállítás, vagy ejtőernyős egységek kiképzése is arra épült, hogy a hidak nincsenek előkészítve a romboláshoz. Az iraki erők valamennyi — a főváros megközelítési útvonalán lévő — az Eufráteszen és a Tigrisen átvívelő hidat előkészítettek romboláshoz. Ez alól csak az 1. számú autópálya hídja, An Nasiriyah közelében volt kivétel. A romboláshoz előkészített hidak közül négy vált teljesen vagy részlegesen használhatatlanná, amit mindenképpen sikernek kell tekinteni a 37 épen maradt hídhoz képest. (4.kép)

²³ A szakirodalom és a szakemberek ebben a kérdésben nincsenek egységes állásponton. Noha a klasszikus utász feladatok (aknamentesítés) valóban visszaszorult, de a tömegesen jelentkező robbanócsapdák és fel nem robbant lövedékek miatt nagyságrendekkel megnőtt a tüzserész feladatok száma. Ilyen értelemben tehát a kiképzés súlypontjának áthelyezése legalábbis vitatható. A szerzők véleménye szerint nem indokolt a hagyományos utász kiképzés (aknaismeret, aknamentesítés) súlyának csökkentése.

²⁴ Földi Pál: A Barbarossa hadművelet, német villámháború a Szovjetunió ellen. ANNO kiadó, 2004. p. 147.

4. számú kép: Hidak Bagdadnál
Forrás: <http://flickr.com/photos/11923090@N03/2738241851/>

Az átkelést a „Barack célpont”-nál nehezítette, hogy az átkelőhelyen számos alegység zsúfolódott össze még a hídépítő műszakiak érkezése előtt, és több akadály is volt a területen, illetve a meredek partfal sem könnyítette meg a munkát.

A valóságban 2–3 órát vett igénybe a szükséges előkészítés, míg a normatívák ennek a töredékével számoltak (40 perc). A szükséges felderítéssel együtt mindez több órás késést okozott. Megállapítható volt az is, hogy a harcoló csapatok a folyón való átkelést, mint egyszerű menetet értékelték, alábecsülve annak fontosságát és kialakításának nehézségét. Műszaki szempontból akkor volt hatékony az átkelés megszervezése és kivitelezése, ha a műszaki dandárra bízta annak koordinálását. A dandár harccsoportokat támogató műszaki század ugyan képes volt a feladatot nagy erőfeszítés árán végrehajtani, de mivel lekötötte erőit a hídátkelés támogatása, így nem volt képes tovább haladni a támadó dandárral és támogatni annak harcát.

A fentiek alapján az amerikai szárazföldi erők módosítani fogják a hadosztály kiképzési programját, előírva, hogy évente egyszer harcszerű körülmények között gyakorolni kell a folyón való erőszakos átkelést, illetve valamennyi magasabb szintű gyakorlaton is be kell állítani ezt a kiképzési feladatot.

A jelenlegi állománytábla alapján a hadosztály három harci műszaki zászlóaljjal és egy műszaki dandárral rendelkezik. Ezen műszaki erő mellé háborúban megerősítésként adnak még magasépítő, hídépítő, kútfúró és szükség szerint más speciális műszaki alegységeket is.

Az utánpótlási útvonalak szűkös áteresztőképessége és a megszokottnál jóval nagyobb hossza, a szokatlanul gyors hadműveleti tempó a műszaki feladatok átgondolt kivitelezését követelte meg szervezeti oldalról is. Az átcsoportosítás várható nehézségei miatt, ún. „feladat orientált modulokat” hoztak létre, amelyek függetlenek voltak az eredeti szervezeti alárendeltségtől, és az előrehaladás várható tengelye szerint, egymásután alkalmazandó, de különböző képesség alapú csoportosítások voltak.

Ez az előrelátó tervezés tette lehetővé, hogy a hadosztály — a homokvihár okozta kényszer-megállás kivételével — végig mozgásban maradt, ugyanakkor a megerősítésként adott erők megosztott alkalmazása felvetette a modulok logisztikai támogatásának sokszor improvizált megoldásokat tartalmazó kényes kérdéseit. Jó példa erre a zászlóalj egyetlen üzemanyag-szállító járművének alkalmazása, ami normál, együttes alkalmazás esetén elegendő, de egy több részre szabdaltszerű zászlóalj ellátásához kevés.

Ezekben az esetekben hordós üzemanyaggal látták el az alegységeket és csoportokat, amit tehergépkocsin szállítottak utánuk. Hasonló problémával kellett a logisztikának megküzdeni a műszaki gépek szállítása során is, hiszen a zászlóalj nagytömegű műszaki gépei — dózerek, földgyaluk, homlokrakodók és markolók — szállítási koncepciója arra épített, hogy nem szükséges valamennyi gép egyidejű megmozdítása, elegendő, ha azokat egymás után szállítják a munkaterületre. Ehhez számolták a trélereket, így nem csoda, hogy a megosztott alkalmazáshoz a meglévő szállítóeszközök száma kevésnek bizonyult. Előfordult, hogy 20 műszaki gépet ugyan kiszállítottak a

megindulási körzetbe, de kénytelenek voltak azokat hátrahagyni, így a művelet támogatásában sem vettek részt.²⁵ Ezek a tapasztalatok arra ösztönözték a hadosztály logisztikai szakembereit, hogy rugalmasabb logisztikai támogatást szervezzenek a megerősítő elemek számára, még nagyobb önállóságot biztosítva ezzel számukra.

ÁTMENET A STABILIZÁCIÓS ÉS TÁMOGATÓ MŰVELETEKBE, SAJÁTOS FELADATOK

A hadtest egy tűzszerész zászlóaljat jelölt ki a hadosztály támogatására, amely végig a hadosztály működési sávjában tevékenykedett. Annak ellenére, hogy a vártnál kevesebb aknamezőt kellett leküzdeni, a tűzszerészek képességeit és kapacitását teljes egészében lefedték a kapott feladatok.

Amikor a hadosztály elérte Bagdadot, a fegyver- és lőszerraktárak, a fel nem robbant lőszerke, bombák olyan mennyiségű feladatot jelentettek a tűzszerész erők számára, amit már csak más műszaki erők bevonásával tudtak ellátni. A felfedett fegyver- és lőszerraktárakat nem merték őrizetlenül hagyni, hiszen nem volt szervezett helyi erő, aki átvegye az őrzést, ugyanakkor a saját erők se őrizhették, míg a tűzszerészek a biztonságot nem garantálták.

A harci műszakiak több alkalommal próbálták meg saját erővel végrehajtani a robbantásos megsemmisítést, de ezek gyakran csak növelték a problémát, mert vagy nem megfelelő mennyiségű robbanóanyagot használtak, vagy nem megfelelő módszert alkalmaztak. Az ebből származó tapasztalat egyértelmű, erre a feladatra fel kell készíteni a tűzszerészek mellett a harci műszaki csapatokat is. Hasonló problémát fogalmazott meg a 101. Légi Szállítású Hadosztály is, amely hasonló helyzetbe került a megsemmisítés során.²⁶

Bagdad elfoglalása után a háborús pusztítások, a vandalizmus, a fosztogatások miatt az infrastruktúra jelentősen károsodott, leginkább a repülőtéri berendezések, a villamos energia-, víz-, és csatornahálózat. Ezek működőképessé tétele nagyon fontos volt a biztonságos környezet és a stabilizációs művelet szempontjából. Az infrastruktúra helyreállítása segített a lakosság bizalmának elnyerésében, ami egy ötmillió városban nem elhanyagolható szempont. A helyszínre vezényelték a 937. Műszaki Csoportot, amely az iraki szolgáltatókkal együttműködve megkezdte a hálózatok helyreállítását.

Egy helyi szolgáltató a TF Fajir az, amely a villany-, a víz- és a csatornahálózat működtetéséért felel egész Irakban. Együttműködési és koordinációs problémát jelentett ugyanakkor, hogy a 101. Légi Szállítású Hadosztály, a 3. Gépesített Hadosztály valamint az 1. Tengerészgyalogos Hadosztály Bagdad különböző részeit foglalta el, így kezdetben nem volt világos, hogy ki vezeti a helyreállítási munkálatokat. Néhány területen további megerősítésre is szükség volt, hiszen a magasfeszültségű hálózatok helyreállítása a Bagdadi Nemzetközi repülőtéren speciális szaktudást igényelt.

A videokonferencia adta technikai lehetőségek kihasználásával a repülőtéri aggregátorok helyreállításához és más szakmai kérdések megoldásához igénybe vették a honi területen lévő műszaki kutató- és oktató központ segítségét, az USA Szárazföldi Haderő Műszaki Iskolájának szakembereit.

Fontos tapasztalata ennek az időszaknak a közlekedési balesetek helyzete. A műszaki csapatok Bagdadban több közlekedési balesetnek is a részesei voltak, és ezek közül kettő halálos kimenetelű volt. A műszaki gépjárművek vezetői nem tudták, hogy Irakban nem jellemző a KRESZ nyugati kultúrákban létező formája. Ezzel kapcsolatosan egy oktatófilm készítését tervezik, amelybe nem csak az iraki, hanem a többi közel-keleti országban szerzett tapasztalatot is feldolgozzák.

TAPASZTALATOK A VEZETÉS-IRÁNYÍTÁS ÉS HÍRADÁS TERÜLETÉN

A hadosztály műszaki erői a hadosztály teljes működési területén dolgoztak, ami azt jelentette, hogy akár 300 kilométerre is eltávolodhattak egymástól. Az Iridium telefonok megfeleltek a parancsnokok közötti kapcsolattartás-

²⁵ Initial Impression Report Operations in Mosul, Iraq, Stryker Brigade Combat Team 1, 3rd Brigade, 2nd Infantry, Center for Army lessons Learned (CALL) kiadványa, 2004. <http://call.army.mil> (2008. július 5.)

²⁶ 101st Airborne Division Operation Iraqi Freedom, Lessons Learned, Center for Army lessons Learned (CALL) kiadványa, 2004. p. 33. <http://call.army.mil> (2008. július 15.)

ra, míg a SINVGARS típusú rádiók kielégítették a zászlóalj és a felette lévő szintek igényeit. Ugyanakkor a műszaki dandár nem rendelkezett a hadosztály új, korszerű Force XXI BCB típusú híradó- és kommunikációs rendszerével. A műszaki dandár a problémát a már említett Iridium műholdas telefonokkal illetve rövidhullámú rádiókkal hidalta át. Ezt a hiányosságot nem csak a műszakiak jelezték, problémát okozott a tengerészgyalogos hadosztálynak is.²⁷ A tapasztalat egyértelműen mutatja, hogy a műszaki erőket is el kell látni a megfelelő híradó eszközökkel.

MŰSZAKI FELSZERELÉS/ÁLLOMÁNYTÁBLA ÉS FELSZERELÉSI JEGYZÉK MÓDOSÍTÁSA

Már a háború korai szakaszában nyilvánvalóvá vált, hogy az utánszállító konvojok védelme nincs megoldva, annak ellenére, hogy már a vietnami háború idején is felmerült ennek szükségessége. A konvojokban menetelő műszaki erők szempontjából ez azt jelenti, hogy az összeköttetés minimuma az, ha minden autóban van rádió, ami elérhetővé teszi a konvoj többi részét valamint az oltalmazó erőket.

Nehezítette a helyzetet az is, hogy a műszaki járművek döntő többsége gyenge védelemmel rendelkezik. Ugyanakkor a gyalogosok Bradley típusú gyalogsági harcjárműve nagyszerűen vizsgázott, gyakorlatilag minden esetben megvédték a jármű belsejében helyet foglaló katonákat.

A műszaki zászlóaljknál rendszeresített M113 szállító jármű gyengén védett a kézifegyverek és különösen a páncéltörők tűzével szemben. Ez a hiányosság súlyos veszteségekhez vezetett. Ugyanakkor sok esetben a műszakiak a gyalogos katonákkal együtt oldották meg feladataikat, ami azt jelenti, hogy gyalogos harci feladatokat is végrehajtottak. További probléma, hogy az M113 nem rendelkezik éjjellátó rendszerrel, ami a mai korszerű harcban már komoly hiányosság. Hozzá kell tenni azt is, hogy, ha a műszaki erők ugyanazzal a járművel rendelkeznek, mint a gyalogosok, akkor mind az ellátás, mind a fenntartás, a javítás egyszerűbb és hatékonyabb.

A hídvető harckocsik (AVLB) jelentősen megkönnyítették a hadosztály mozgás- és manőverszabadságának megőrzését, az árkok továbbá csatornák áthidalásával. A műveletek során — Bagdad eléréséig — összesen 13 eszközt használtak, de a fővárosért vívott harc során ez a szám jelentősen megnőtt. Sajnos, az eszközök hadrafoghatósága folyamatosan romlott, a kezdeti 94%-os mutató a bagdadi harcok alatt 28%-ra esett vissza, 51 darabból 14 hídvető harckocsi volt hadrafogható. Ennek oka nem harci sérülés, hanem technikai meghibásodás volt, elsősorban mechanikai problémák. További gondot jelentett, hogy a menetek alatt a hídvető harckocsik nem tudtak lépést tartani a manőver egységekkel, ezért egész egyszerűen hátrahagyták őket.²⁸

Az átjárónyitás területén is adódtak kellemetlen tapasztalatok. A 11. Műszaki Zászlóalj nyújtott töltettel²⁹ akart átjárót nyitni egy aknamezőn, de az nem érte el a kívánt hatást. Az irakiak olasz gyártmányú VS 1.6 robbanás ellen védett aknát alkalmaztak, így a területet tolólapos eszközökkel illetve hagyományos, kézi módszerrel kellett megtisztítani.

A megosztott alkalmazás azt is megköveteli, hogy a műszaki zászlóalj javító–karbantartó kapacitását növelni kell. Az elkészített javaslat alapján mintegy 25 fővel és nyolc különböző járművel kívánják a műszaki zászlóaljakat megerősíteni.

A már említett halálos sérülések során arra is fény derült, hogy a katonák egy része megmenthető lett volna, ha a műszaki zászlóalj rendelkezik zászlóalj segélyhellyel és újraélesztő képességgel. Ezen túlmenően nincs sebesültszállító, és sebesült kimentő járműve sem.

LOGISZTIKAI TÁMOGATÁS

Nehezítette a javítást az is, hogy a hídvető harckocsik vontatására szánt M88 lánctalpas vontatóknál hasonló gondok jelentkeztek. A nehéz terepen és az extrém hőmérsékleten a szerkezet gyakran túlmelegedett, megnőtt a

²⁷ Operation Iraqi Freedom (OIF): Lessons Learned—Marine Division, p. 19.

²⁸ Richard A. Muller: Military Lessons from Gulf War II, Successes as well as failures, JASON Defence Advisory Group kiadványa, 2004. p. 24. <http://www.muller.lbl.gov/> (2008. július 5.)

²⁹ MICLIC—Mine Clearing Line Charge

mechanikai sérülések száma, így működésképtelenné vált a gép. További hibaforrás volt, hogy a járművek vontató képessége sem érte el a szükséges szintet, ami a homokos talajon újabb és újabb meghibásodásokhoz vezetett. Egységes gyakorlat híján a lerobbant és mozgásképtelen járműveket egyes alegységek a helyszínen hátrahagyták, mások meghatározott, jól azonosítható helyre vontatták, de olyan is volt, amelyből egyes alkatrészeket azonnal kiszereletek, hogy máshol használják fel azokat. Utóbbinak a legfőbb oka az, hogy a műszaki eszközök a központi anyagellátási lista végén kullogtak.

A hadosztály műszaki erői a műveletek megindítása előtt elvégezték azokat a számvetéseket, amelyek biztosították a szükségleteket. A felmérések nem vonatkoztak a hadjárat későbbi fázisaira és a műszakiak erőfeszítései ellenére, pótlást ezekből az anyagokból nem kaptak. A műszaki csapatok így rövidesen abba a helyzetbe kerültek, hogy elfogyott a geotextília, a HESCO bástya továbbá a talaj járhatóságát növelő gyorstelepítésű műanyag szőnyegek (MOBI-MAT).³⁰ Utóbbiak egyre növekvő szerepet töltenek be a műszaki támogatás gyakorlatában, különösen az Egyesült Államok haderejében. A kutatók és a hadsereg gyakorlati szakemberei a talaj járhatóságát növelő eszközök egész rendszerét fejlesztették ki az elmúlt években. Ezek a viszonylag egyszerű, de mégis nagy szilárdsággal bíró textíliák és műanyag elemek környezetbarát, többször felhasználható, egyszerűen, gyorsan karbantartható, kopásálló eszközök, amelyek óriási segítséget nyújthatnak a helikopter leszálló pályák, repülőgép kifutók, hídlejárók, táborok valamint utak megerősítésében, biztonságosabbá tételében.³¹ (5. ábra) A gyakorlat bizonyította, hogy felhasználásuk ma már biztonsági kérdés, hiszen a gyorstelepítésű műanyag szőnyeg hiánya kettő helikopter elvesztéséhez vezetett. A megerősítetlen terepre leszálló helikopterek rotorjai felkavarták a homokot, amit a hajtóművek beszívtak, és az ebből következő teljesítménycsökkenés miatt a gépek visszaestek a talajra.³²

5. számú kép: Gyorstelepítésű műanyag szőnyeg, mint helikopter leszállóhely
Forrás: <http://flickr.com/photos/11923090@N03/2164091137>

Az üzemanyaggal való ellátás problémáira már utaltunk. A hadosztály komoly utánszállítási gondokkal küzdött a műveletek során, ami még súlyosabb volt a műszakiak számára, tekintettel a műszaki gépek nagy számára. Így gyakran kényszerültek az elfoglalt területeken, a benzinkutakon tárolt üzemanyagok felhasználására.³³

Az eddig leírtakból egyértelmű következtetésként adódik, hogy növelni kell a műszaki alegységek — elsősorban a századok — szállítóképességét mind az üzemanyagok, mind más műszaki anyagok tekintetében.

³⁰ Részletesen lásd, Padányi József: A NATO-tagság hatása a Magyar Honvédség szárazföldi csapatai műszaki támogatásának elméletére és gyakorlatára. MTA doktori értekezés 2007. p. 169.

³¹ <http://www.mobi-mat-defense-dechamps.com> (2008. július 22.)

³² 101st Airborne Division Operation Iraqi Freedom, Lessons Learned, p. 41.

³³ Az Egyesült Államok hadereje a műveletek idején napi 9 000 000 liter üzemanyagot szállított a csapatoknak.

A Sivatagi Vihart követő években az Egyesült Államok szárazföldi hadereje, a többi haderőnemmel együtt átalakult, vezetése kicserélődött. A haderőnem rugalmasabb lett, annak ellenére, hogy le kellett küzdeni az ún. „belső ellenállást” is.³⁴

Mindez annak is köszönhető, hogy egy intézményes struktúrában működő, megalapozott javaslatokat kidolgozó, tapasztalatgyűjtő, feldolgozó és elemző rendszer működik.

Számos hadseregben — és ez alatt nemcsak a többi NATO-tagállamot kell érteni, hanem a tagjelölt országokat is (pl. Horvátország, Albánia) — a tapasztalatok gyűjtéséért, elemzéséért és hasznosításáért a J–7-es blokkok, vagy erre a célra létrehozott szervezetek a felelősek. Ilyen központok pl. az Egyesült Államokban a „Center for Army Lessons Learned”, az Egyesült Királyságban a „Directorate General Development and Doctrine”, Franciaországban a CDES/CREDAT.

A Magyar Honvédség is felismerte ennek a területnek a fontosságát. A HM Honvéd Vezérkar főnöke 2008. február 6-án jóváhagyta a tapasztalat-feldolgozó rendszer elgondolását.³⁵

Az Egyesült Államok hadereje — más, korszerű haderőkkel egyetemben — kiemelt figyelmet fordít a harcoló csapatok műszaki támogatására annak érdekében, hogy feladatait minél sikeresebben, minél kisebb embervesztéssel oldja meg. A harckiképző központokban felkészített műszaki szakértők, alegységek és csapatok hatékony támogatásra képesek a harc minden formájában.

A Magyar Honvédség műszaki erői számára a koalíciós erők Iraki Szabadság Hadművelet műszaki tapasztalatainak részletes tanulmányozása igen hasznos lehet. A műszaki szakterület fejlődésének, a műszaki csapatok hadműveleti alkalmazásának, a magyar műszaki erő-eszköz struktúra kialakításának elengedhetetlen feltétele minden olyan szakmai tapasztalat feldolgozása, amely a most is folyó műveletekben jelentkezik.

Zárszó helyett álljon itt egy idézet egy amerikai harckocsiról kölcsönözve: „Teendők: Megszállni Irakot; megnyerni a háborút; hazamenni”. Nos az utóbbi még azért nem valósult meg, mert valakik elfelejtették, hogy a háború megnyerése után a béke megnyerése következik...

Kulcsszavak: műszaki támogatás, tapasztalatok feldolgozása, átkelés, útépités, tűzszerész

Keywords: engineer support, lessons learned, water crossing, road construction, EOD

FELHASZNÁLT IRODALOM:

101st Airborne Division Operation Iraqi Freedom., Lessons Learned, Center for Army lessons Learned (CALL) kiadványa, 2004.

<http://call.army.mil>

CHENEY, B.G. Stephen A. Cheney: *It takes a country to fight a War.*; Army Security Project (ASP) kiadványa, 2007. www.americansecurityproject.org

www.americansecurityproject.org

FM 3–0 Operations <http://www.globalsecurity.org/military/library/policy/army/fm/3-0/index.html>

FONTENOT, G. Fontenot–, DEGEN, E. J., Degen– TOHN, D. Tohn: *On Point (The United States Army in Operation Iraqi Freedom)*. Naval Institute Press 2005.

FÖLDI Pál: *Barbarossa hadművelet. Német villámháború a Szovjetunió ellen.* -Bp.: ANNO Kiadó, 2004.

FRIEDMAN, B.enjamin H. Friedman, SAPOLSKY, H.arvey M. Sapolsky, PREBLE, C.hristopher Preble: *Leaning the Right Lessons from Iraq.*, Policy Analysis No 610 CATO Institute kiadványa, www.cato.org

General Tommy R. Franks: On Point, CALL (Center for Army Lessons Learned) kiadványa, 2004. www.globalsecurity.org

³⁴ Alvin and Heidi Toffler, *War and Antiwar: Survival at the dawn of th 21st Century*, p. 64.

³⁵ Süle Attila–Csabianszki Viktor: A Magyar Honvédség tapasztalatfeldolgozó rendszeréről. Honvédségi Szemle 2008/1. p. 16–18.

- HENDRICKSON, David C. Hendrickson, TUCKER, Robert W. Tucker: *Revision in need of Revising: What Went Wrong In The Iraq War.*, Strategic Studies Institute (SSI) kiadványa, 2006. <http://strategicstudiesinstitute.army.mil>
- Center for Army Lessons Learned: *Initial Impression Report on Operation Iraqi Freedom, Engineer.*, Center for Army Lessons Learned CALL kiadványa, No 04-13, 2004. május. <http://call.army.mil>
- Initial Impression Report Operations in Mosul, Iraq, Stryker Brigade Combat Team 1, 3rd Brigade, 2nd Infantry.*, Center for Army Lessons Learned (CALL) kiadványa, 2004. <http://call.army.mil>
- MULLER, Richard A. Muller: *Military Lessons from Gulf War II, Successes as well as failures.*, JASON Defence Advisory Group kiadványa, 2004. <http://www.muller.lbl.gov/>
- Operation Iraqi Freedom (OIF): Lessons Learned- Marine Division*, Center for Army Lessons Learned (CALL) kiadványa, 2004. <http://call.army.mil>
- ORR, John Orr: *Lessons Learned System for OIF.*, News letter, No 03-27, 2003. október, CALL kiadványa, <http://call.army.mil>
- PADÁNYI József: *A NATO-tagság hatása a Magyar Honvédség szárazföldi csapatai műszaki támogatásának elméletére és gyakorlatára.* -Bp.: MTA, MTA doktori értekezés 2007.
- RESPERGER István: *Villámháború az Öbölben.* -Bp.: Zrínyi Kiadó, -in.: Új Honvédségi Szemle, 2006/6. szám
- RITA Lawrence D. Rita, CONE, Robert W. Cone: *Briefing on Joint Lessons Learned from Operation Iraqi Freedom.*, Foreign Policy Research Institute kiadványa, 2003. www.fpri.org
- Statement of General Tommy R. Franks before the Senate Armed Services Committee*, The Senate Armed Services kiadványa, 2003.
- SÜLE Attila, – CSABIAN SZKI Viktor: *A Magyar Honvédség tapasztalatfeldolgozó tapasztalat-feldolgozó rendszeréről.* -Bp.: Zrínyi Kiadó, in.: Honvédségi Szemle 2008/1. szám
- Third Infantry Division (Mechanized) After Action Report Operation IRAQI FREEDOM.*, Center for Army Lessons Learned (CALL) kiadványa, 2004. <http://call.army.mil>
- TOFFLER, Alvin and TOFFLER, Heidi Toffler.: *War and Antiwar: Making sense of global chaos.*, Global Central Publishing kiadványa, 1995.
- US Army Engineer School's Center for Engineers.*, Lessons Learned Report, Center for Army Lessons Learned (CALL) kiadványa, 2004. <http://call.army.mil>